

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความหวังของผู้สูงอายุ
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ นางสาวละมัด เลิศล้ำ
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณงาม พรณเชษฐ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ)

.....
(รองศาสตราจารย์วิลาวรรณ พันธุ์พฤกษ์)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหวังของผู้สูงอายุ โดยใช้แนวคิดความหวังของมิลเลอร์ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา จำนวน 28 คน ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 83 คน และผู้สูงอายุที่ไม่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 105 คน ที่อาศัยอยู่ที่ตำบลเขาบ่อแก้ว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกรกฎาคม 2541

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และส่วนที่ 2 แบบวัดความหวังของมิลเลอร์ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านความพึงพอใจต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น และต่อชีวิต 2) ปัจจัยด้านการหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่คุกคามความหวัง และ 3) ปัจจัยด้านความคาดหวังเกี่ยวกับอนาคต ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ได้ผ่านการแปลให้เป็นภาษาไทยโดยนักภาษาศาสตร์ นำไปหาความเที่ยงด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.82 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS/PC หา ค่าความถี่ ร้อยละ พิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

คะแนนความหวังของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 134.49$, $SD = 16.06$) เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างของความหวัง พบว่า ในปัจจัยด้านความพึงพอใจต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น และต่อชีวิต พบค่าคะแนนเฉลี่ยปานกลางค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.41$) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุตรหลาน บุคคลอื่นและต่อสังคม มีการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกันและกัน และอายุที่เพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุจะมีความศรัทธาต่อความเชื่อของตน และมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวเพิ่มมากขึ้น การได้รับการสนับสนุนด้านจิตใจดังกล่าว ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่ามีคนร่วมแบ่งปันความรู้สึก เกิดความรู้สึกว่าชีวิตมีคุณค่า มีความหมาย และเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น ซึ่งก่อให้เกิดความหวังขึ้น

ในปัจจัยด้านการหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่คุกคามความหวัง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$, $SD = 0.61$) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยอมรับสภาพความเปลี่ยนแปลง ของทั้งร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้น ขณะเข้าสู่วัยสูงอายุ เช่น รู้สึกว่าเวลาในชีวิตของตนเหลือน้อยเต็มที่ไม่สนใจว่าชีวิตจะดำเนินต่อไปอย่างไร และไม่สนใจความสุขที่เคยมีมาในอดีต จึงไม่ตระหนักว่าความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้เป็นทอนสภาพจิตใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง ทำให้ไม่คิดแก้ไข และหลีกเลี่ยงความรู้สึกดังกล่าว คะแนนความหวังในปัจจัยด้านนี้จึงต่ำกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ

ปัจจัยด้านการคาดหวังเกี่ยวกับอนาคต มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, $SD = 0.61$) จากการที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยอมรับว่าเวลาในชีวิตของตนเหลือน้อยลง มีการเสื่อมสมรรถภาพของร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงบทบาท ไม่ประกอบอาชีพและไม่มีภาระรับผิดชอบต่อครอบครัว จึงไม่วางแผนอนาคตไว้ไกล ตั้งความหวังเฉพาะในสิ่งที่เป็นไปได้ และเป็นความหวังภายในระยะเวลาสั้น ๆ ทำให้คะแนนความหวังในปัจจัยด้านนี้มีค่าอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ เสนอแนะว่า พยาบาลควรหารูปแบบการพยาบาล ที่จะกระตุ้นให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงสิ่งที่คุกคามต่อความหวัง และหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่คุกคามความหวังนั้น รวมทั้งหารูปแบบการพยาบาลที่จะเสริมสร้างความหวังให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความหวังในผู้สูงอายุ อันจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป